

Türk resminin iki önemli ismi, Komet ve Mübin Orhon

İki farklı yaşam a

► “Fransa’ya gittiğimde ne bilsam topluyordum. Her şeyi ama, karton, kutu... Ne de olsa orası tüketim toplumdur. Halbuki Mübin yalın bir anlayıştaydı, her şey çok yalındı, kavga ediyorduk bu yüzden. Tabii o yalınlık bana da geçti sonra, ama kendi eğilimlerimle. Çok şey kattı bana Mübin. O, büyük bir zekâ, büyük bir sanatçıydı, hâlâ unutulmadı Paris’te.”

ESRA ALIÇAVUŞOĞLU

Türk resminin iki önemli ismi aynı sergide bir araya geliyor. **Mehmet Gürkan Coşkun**, nam-ı diğer **Komet** ve **Mübin Orhon**... Paris’e ve resme sevdalı bu iki ismin birlikteliği, Orhon’un bu hayatı terk etmesine karşın galeri salonlarında ve elbette Komet’in yüreğinde sürüyor. İki ressamın Beyoğlu’nda başlayan dostlukları Paris’in göbeğinde, Boulevard Raspail’de iyice derinleşti. Aynı atölyeyi paylaştılar uzun yıllar.

Birbirlerinden farklıydılar, ama dostlukları Mübin Orhon’un ölümüne dek sürdü. İki ressamın gönül birlikteliği, Galeri Nev’de açılan bir sergi ile bu kez izleyicilere sunuluyor.

“Çok yakındık birbirimize. Mübin beni çok sevdi, hep beraber dolaşırdık. 1971’den 1981’de ölümüne dek birlikte olduk” diyen Komet için Mübin’siz konuşmak elbette çok zor.

Paris; 1940’ların sonraları, 1950’li yılların başlarında birçok Türk sanatçıya ev sahipliği yaptı. Başlıcaları **Avni Arbaş**, **Abidin Dino**, **Selim Turan**, **Nejad Devrim**, **Hakkı Anlı** gibi sanatçılar çekişiyordu.

Sonra bu isimlerin arasına **Tiraje Dikmen**, **Erdal Alantar**, **Utku Varlık**, **Komet**, **Mehmet Güleriyüz** gibi genç kuşak ressamlar da katıldı. Mübin Orhon’un Paris’e gidiş nedeni diğer sanatçılardan biraz farklıydı. O, Sorbonne’da ekonomi doktora yapmak için

gitmişti Paris’e, ancak 1949’da kendisinden bir süre sonra oraya gelen **Sadi Özis**, **Şadi Çalık**, **İlhan Koman** gibi Türk sanatçıların kurduğu ‘**Soyut Sanat Atölyesi**’nde resim çalışmaktan alıkoymadı kendisini. Aynı yıl Paris Üniversitesi’nde açılan karma sergiye katıldı.

1952-1953 yıllarında **Modigliani** atölyesinde çalıştı. Mübin Orhon 1964’te askerlik için geldiği Türkiye’den 1966 yılında ayrıldı ve yaşamı boyunca Paris’te kaldı. Soyut sanatı inatla sürdürdü sanat yaşamı boyunca. Doğu sanatına olan ilgisi onun resimlerinde de gösterir kendini. Mevlevileri işleyen son yıllardaki yapıtlarında konuyu biçimsel olmaktan çok, düşünsel yanıyla ele aldı.

Komet ve Mübin Orhon’un tanışıklığı Orhon’un askerlik için

karşı bir sanatçı olarak nitelendiriyor Mübin Orhon’u...

“Mübin, Türkiye’den Paris’e döndü-

(Fotograf: KUBILAY TÜR)

döndüğü yıllarda Türkiye’de başlayıp ve Paris’te de devam ediyor. Bu dostluğun ayrıntılarını şöyle anlatıyor Komet: “Ben Fransa’ya gittiğimde ne bilsam topluyordum. Her şeyi ama, karton, kutu... Ne de olsa orası tüketim toplumdur. Halbuki Mübin yalın bir anlayıştaydı, her şey çok yalındı, kavga ediyorduk bu yüzden. Tabii o yalınlık bana da geçti sonra, ama kendi eğilimlerimle. Çok şey kattı bana Mübin. O, büyük bir zekâ, büyük bir sanatçıydı, hâlâ unutulmadı Paris’te.”

Komet, Mübin Orhon’un ödün vermeyen kişiliğini vurguluyor. Toplumdaki yalancılıklara, ikiyüzlülüklerle, burjuva yapmacıklıklara, özentilere

günde atölyesinin dağıldığını gördü. O sırada Amerika’da pop-art patlama yaptı, birtakım şeyler değişti, krizler yaşanmaya başladı. Mübin bu olaylar yaşanırken kendini bu ortamdan çekti. Arkadaşlarıyla bile fazla görüşmüyordu. Kendi seçtiği bir yalnızlıkta bu. Daha doğrusu bir mistik gibi kapanmayı tercih etti. Gazete bile okumuyordu... Çok derin bir insandı. Beni biraz yaşama tarzı olarak kendisine benzetirdi, daha doğrusu kendisinin ilk zamanlarına...”

Komet, Paris’e gittiği gün Mübin Orhon’un onu beklediği haberini alır. **Mehmet Güleriyüz** ve **Utku Varlık**, Mübin’e götürürler onu. Orhon’un evine yakın, meşhur ‘**Boksör**’ün kahvesine

Orhon'un resimleri Galeri Nev'de

Orhon'un resimleri Galeri Nev'de sergide

giderler. İçmeye başladılar...

Gece yarısı bir taksiye atlayıp Paris'in belli başlı bütün anıtlarını gösterir Mübin Orhon, Komet'e. **"O zamanlar hiyerarşi var tabii, ağabey derdik, ama yaptığım işi sevdim herhalde ki çok yakın olduk, benim en yakınlarımdan biriydi. Unutamayacağım günler yaşadık."**

Mübin Orhon'un sadece yaşamına karşın Komet, Türk resminin aykırı çocuğu olarak tanımlanabilir herhalde.

Akademide öğrenciyken bir buçuk yıl okuldan uzaklaştırılır, daha doğrusu kovulur.

Nedeni:

Okul disiplini bozmak. Akademik eğitime karşı çıkanları arasındadır. O ve arkadaşları içlerinden nasıl geliyorsa öyle yaşarlar.

Komet yaşamı boyunca resimden başka bir 'iş'le uğraşmayanlardan. Bazen bir çift ayakkabıya, bazen bir şi-

şe şaraba resim satanlardan... **"O zamanlar akademiden mezun olan insanlar ya bankada çalışıyordu ya da öğretmenlik yapıyorlardı. Ben ve birkaç arkadaşım resimden başka bir şey yapmamaya karar verdik ve direndik. Ama sürüdüğümüz tabii, aç kaldık hem burada hem de Paris'te. Hayatımızı verdik resme. Her şeyin bir karşılığı var. Büyük bir hırsla, istekle çalışırsanız başarabilirsiniz."**

Paris'e gitmeden önce sanat çevresiyle iç içe olan Komet, bu kocaman şehirde bambaşka bir ortamla karşılaşır. **"Etrafı bilmiyorsunuz. Türkiye'de çok popülerdik. Gidiyorsunuz oraya, sanki ölmüşsünüz de başka bir dünya-**

da yaşıyormuşsunuz gibi. Dil yok, çevrenizden kopmuşsunuz, günde sadece iki Türkçe görüyorsunuz."

Bu ruh hali resimlerine de yansır. Paris'e gittiği ilk yıllarda güncel resimler yapan Komet, daha sonra hüznün ve özlemin olduğu resimlerle çıkar izleyicisinin karşısına.

Komet'in ressamlığının yanı sıra şairliği de herkesçe biliniyor. Kendisini her ne kadar sadece iyi bir şiir okuyucusu olarak nitelese de **'gizli bir şair'** o.

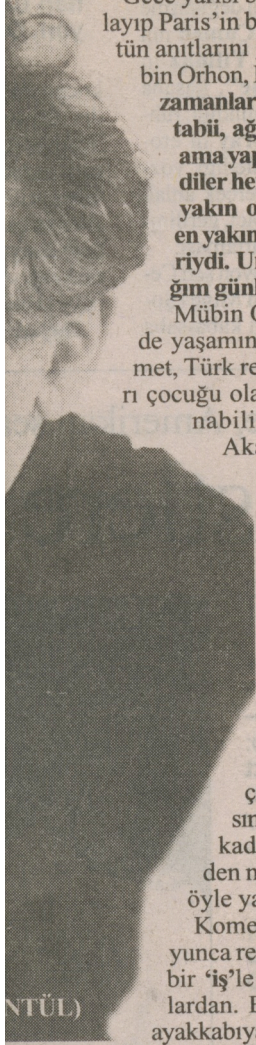
Komet, resme soyut başlayıp figüre dönenlerden. Uzun yıllar figürü kullanmayı yasak eden bir anlayışın içinde bulunsa da bunun acısını çıkarıyor artık resimlerinde.

"Figür kullanmak yasaktı bizim dönemimizde. Hocalarımız resme figüratif başlayıp sonra soyuta dönen sanatçılardı. Kendimi eksik hissediyordum figürsüz. Dünyadan ayrılmak istemiyordum, insanız biz de. İnsanlar olsun istiyordum resimimde."

Yenilik en çabuk eskijen şey Komet'e göre. Her şeyin bir ömrü olduğuna inanıyor. İnsanın unutulmamasını, sanatın da insani duygularla oluşturulması taraftarı. **"Bazen iyi bir şey yaptığımda entelektüel de, köylüsü de hoşlanabiliyor. Bir gün Paris'te yürürken Mehmet Gülerüz'e, 'Bu at yarısından artık sıyrılıyorum' dedim. Öyle de oldu. Bir kenarda iyi bir ressam olmak için çalışıyorum ben. İnsan haddini bilmeli."**

Komet, çocukken beynimize kazınan görüntülerin bir daha unutulmadığını düşünüyor. Bu yüzden olacak ki sahaflardan, çocukken illüstrasyonlarını kopya ettiği ansiklopedileri bulduğunda çocuklar gibi sevinmiş. Yıllar sonra eline geçen kitabı kendi elinden, gözünden daha yakın görüyor. **"Yıllar önceki görüntülerin hepsi beynimde, olamaz böyle bir şey. Bunları çok küçük yaşta hatmettim. Bütün bunlar insanın özünde kalıyor. Bu kitaptaki bütün resimleri kopya etmişim zamanında. Çocukken demek ki o kadar dikkatli bakıyordum ki belleğin altında durmuş bugüne kadar."**

Komet'in bir 'düş'ü anımsatan resimleri, bu dünyadan uzaklara çağırıyor kendisine bakanları. Zaten kendisi de öyle demiyor mu: **"Bir büyü yaratmak bütün derdim."**

NTÜL)